

הַנְּכָסִים הָאֲמֵתִיִּים שֶׁלָנוּ

ד"ר אורי אדלמן

שבוע הספר מזכיר כל שנה מחדש את ההיגד האלמותי: "הכל חולף עם הרוח, נמוג ונעלם עם הזמן, רק טעם תכני הספרים נותר מתוק כגל-עד קסום לעולם". ועוד, דבריו של הסופר ש"י עגנון "כי עולמו של אדם בעת שהוא חשוך עליו, קורא בספרים, רואה עולם אחר" - מחזקים את המוטיבציה לקרוא ואת תרומתה להתפתחות האדם, לתחושותיו החיוביות ולאפשרו.

אחד הדברים הראשונים ששמעתי עם עלייתי ארצה, בהיותי רך בשנים בְּמַעְבְּרַת העולים, היה סיפור מְדַרְשִׁי אשר עיצב את חיי. באוהל פרוץ ששימש כמוסד הוראה מאולתר סיפר המלמד על ספינה שנוסעה, סוחרים בעלי מוניטין, הרבו להתגאות באיכויות הטובין שברשותם. כל אחד הלל ושיבח את מרכולתו. פלוני חסר כל טען, כי הפרקמטיה שלו ערכה גדול משל כולם. בדקו וחפשו בספינה ולא מצאו דבר הנמנה על קנייניו. ביקשו שיגלה היכן החביא את אוצרותיו ויוכיח את טענותיו. אמר להם שנכסיו מהידע שרכש בספרים. שאלוהו לגובה הממון שצבר מידיעותיו? שמעו את הסכום שנקב, לעגו לו ועשו ממנו חוכא ואטלולא.

בינתיים השתלטו על הספינה שודדי ים. נטלו הליסטים את הסחורות ולא פגעו בנפש. הגיעו הניצולים ליבשה ולא היה להם לחם לאכול ובגד ללבוש. בעל הידיעות שהרבה לקרוא בספרים מצא מיד משרה של מלמד. האחרים, שהפכו אותו ללעג ולקלס, באו עתה והתחננו שיחלוק עמם פרוסות אחדות מלחמו ויצילם מרעב ומכיליון, שכן מלבד הסחורות שאבדו לא היה להם מה להציע (מְדַרְשׁ תְּנַחֲמָא, פרשת תרומה-ב').

"גם אתם ילדים יקרים", אמר המורה הנבון תחת הסכך הדל של הכיתה, "בדומה לסוחרים שנשדדו, הגעתם חסרי כל לארץ חדשה אחרי שהצורר הנאצי נטל לא רק את רכושכם אלא גם את חיי יקיריכם. המדינה הצעירה שלנו עניה, זאת ההזדמנות שלכם לבחור בפרקמטיה שאיש לא יוכל לקחת אותה מכם. השקיעו את עצמכם בקריאה ובלמידה. רכשו עושר פנימי שיהיה חלק אינטגרלי מאישיותכם. נכסים ואחוזות בלעדיות שלכם ששום אויב וצר לא יוכל להם."

המורה סיים להוכיח את התזה שלו בעזרת תרגיל בתורת החשבון. סיפר על שני סוחרים שהחליפו ביניהם טובין, בדים בתמורה למזונות. מבחינה כמותית, הסביר, לא חל שינוי בערכים שברשותם לפני המעשה ולאחריו, שכן כל אחד נותר עם סוג אחד של פרקמטיה, שונה רק בטיבה. כעבור שבועות אחדים נפגשו שוב ועתה החליפו ביניהם פרקי למידה. זה מסר לחברו חומר שקרא בספרים וְרָעוּ הַשִּׁיב לו במה שהוא רכש מכתבי עת. עתה, שלא כמו בחילופים הקודמים, הכפילו השניים את כמות הטובין שברשותם ויצאו ברכוש רב.

דבריו חדרו לעצמותי כשמן זך. צפנתים במבצר זיכרוני, האירו את עולמי בכל חליפות העיתים. שמת לי אותם לקו ולמשקולת, לעמוד האש שהוליכני בהמשך דרכי. אורם היה לחזון מאווי. הם כמוסים עמדי בגנזי נשמתי עד עצם היום הזה. היו לי כצל חיים. זכרם כיינות טובים שלא יפוגו לעד מדמי. אשם בליבי עד יום אחרון. חניכתי את צאצאי לאורם.